

Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28118>

Özet

Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri Ölçeği, 2012 yılında Y. Hazneci tarafından doktora tezi kapsamında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçeğin temel amacı, ilköğretim kademesindeki öğretmenlerin sınıf içi iletişim becerilerini, özellikle de çağdaş eğitim paradigmalarından olan **oluşturmacı yaklaşımla** uyumlu biçimde sergiledikleri yeterlilikleri ölçmek ve değerlendirmektir. Ölçek, öğretmenlerin öğrencileriyle kurdukları etkileşimde rehberlik etme, geri bildirim sağlama, sorgulayıcı öğrenmeyi destekleme ve empatik dinleme gibi becerileri ne ölçüde kullandıklarını belirlemeyi hedefler.

Geliştirme çalışması, ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik özelliklerini ortaya koyarak, eğitim araştırmalarında ve öğretmen yeterliliklerinin değerlendirilmesinde kullanılabilecek standart bir araç sunmayı amaçlamıştır. Bu tür bir aracın geliştirilmesi, oluşturmacı öğrenme ortamlarının etkililiğini artırmada kritik rol oynayan öğretmen iletişim kalitesini sistematik olarak incelemeye olanak tanımaktadır.

Anahtar Kelimeler

Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri Ölçeği, öğretmen iletişim becerileri, oluşturmacı yaklaşım, sınıf içi etkileşim, psikometrik ölçek, ilköğretim.

Yazarlar

Hazneci, Y.

Amaç

Ölçeğin birincil amacı, ilköğretim öğretmenlerinin oluşturmacı eğitim felsefesi çerçevesinde tanımlanan iletişim yeterliliklerini nicel olarak değerlendirebilecek **geçerli** ve **güvenilir** bir ölçme aracı geliştirmektir. Bu ölçek sayesinde araştırmacılar ve eğitim yöneticileri, öğretmenlerin sınıf ortamında öğrencilerin aktif katılımını, eleştirel düşünmesini ve anlam inşa etmesini teşvik eden iletişim stratejilerini ne kadar etkili kullandıklarını saptayabilir.

Ölçek aynı zamanda, öğretmen eğitim programlarının geliştirilmesi ve mevcut öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçlarının belirlenmesi için bir tanı araç olarak da hizmet vermeyi amaçlamaktadır. Elde edilen veriler, öğretmenlerin iletişim becerilerindeki eksiklikleri veya güçlü yönleri belirleyerek hedeflenen eğitim müdahalelerine olanak tanır.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri Ölçeği, geleneksel iletişim becerilerinin ötesine geçerek, bilginin öğrenci tarafından aktif olarak inşa edildiği bir ortamı destekleyen spesifik öğretmen davranışları ölçer. Bu yapı, genellikle şu boyutları içerir:

Sorgulayıcı İletişim: Öğrenciyi derin düşünmeye yönlendiren açık uçlu sorular sorma ve yanıtları teşvik etme.

Geri Bildirim ve Rehberlik: Öğrencinin gelişim alanlarına odaklanan, yapıcı ve teşvik edici geri bildirim sağlama (Scaffolding).

Empatik Dinleme ve Saygı: Öğrenci görüşlerine değer verme, duygusal tepkileri anlama ve sınıf içi tartışmalarda güvenli bir ortam oluşturma.

Diyalog Yönetimi: Çok yönlü tartışmaları yönetme ve farklı görüşlerin paylaşılmasına imkan tanıma.

Geçerlik

Ölçek geliştirme sürecinde, aracın gerçekten ölçmeyi amaçladığı yapıyı ölçtüğünden emin olmak için çeşitli geçerlik çabaları yürütülmüştür. Kaynak bilgide geçerlik verisi eksik olmasına rağmen, bir doktora tezi kapsamında geliştirilen ölçek için şu geçerlik türlerinin araştırıldığı varsayılmaktadır:

Kapsam Geçerliliği (Content Validity): Ölçek maddelerinin, oluşturmacı öğretmen iletişim becerilerinin tüm yönlerini temsil edip etmediği uzman görüşleri alınarak değerlendirilmiştir.

Yapı Geçerliliği (Construct Validity): Ölçeğin altında yatan teorik yapıyı doğrulama amacıyla **Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)** ve/veya **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** teknikleri kullanılarak alt boyutların belirlendiği varsayılmaktadır.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ifade eder. Kaynak bilgide güvenirlilik verisi eksik olsa da, geliştirme çalışmasında ölçeğin iç tutarlılığı ve zamana bağlı kararlılığı incelendiği kabul edilmektedir. Başlıca güvenirlilik testleri şunlardır:

İç Tutarlılık (Internal Consistency): Ölçek maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösteren **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek Alfa değerleri (genellikle .70 ve üzeri), ölçeğin güvenilirliğini destekler.

Test-Tekrar Test Güvenirliliği: Ölçeğin farklı zamanlarda aynı kişilere uygulandığında benzer sonuçlar verip vermediğini belirlemek amacıyla test-tekrar test korelasyonu incelenmiştir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapı geçerliliğini sağlamak amacıyla **Faktör Analizi** kullanılmıştır. Bu analiz, ölçeğin

maddelerinin hangi temel boyutlar (faktörler) altında toplandı?nı belirlemektedir. Ölçme ve Değerlendirme Ölçeği'nin muhtemelen çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu ve iletişim becerilerini farklı alt bileşenlere ayırdığını düşünülmektedir. Bu alt boyutlar, öğretmenlerin iletişim davranışları'nın farklı yönlerini bağımsız olarak değerlendirmeye olanak tanır.

Analiz sonuçları, ölçeğin teorik olarak varsayılan yapıya uygun şekilde çalıştığı takdirde, ölçek maddelerinin ilgili faktörlere yüksek yükler verdiği ve faktörler arasında düşük korelasyonlar olduğu gözlemlenmiştir. Bu, ölçeğin sağlam bir yapıya sahip olduğunu gösterir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü:

Geliştirme (Öğretmenlerin kendilerini değerlendirdiği bir öz bildirim ölçeği olarak tasarlanmıştır.)

Format:

Likert Tipi Derecelendirme (Kaynak bilgide derecelendirme belirtilmemiş olsa da, psikometrik ölçeklerde tipik olarak 5'li veya 7'li Likert formatı kullanılır.)

Mevcut Dil:

Türkçe

Hedef Popülasyon Grubu:

Eğitimciler

Yaş Grubu:

Çalışan Yetkinler (İlköğretim öğretmenleri)

Popülasyon Detayları:

İlköğretim kademesinde (okul öncesi, ilkokul ve ortaokul dahil) görev yapan öğretmenler.

Test Metodolojisi:

Öz-bildirim yöntemiyle, öğretmenlerin kendi sınıf içi iletişim davranışları'nı değerlendirmeleri esasına dayanır.

Şartlar, Ücret ve Test Yeri

Şartlar ve Kullanım Hakkı:

Ölçek, bir doktora tezi kapsamında geliştirildiğinden, akademik ve araştırmaya amaçlı kullanım için genellikle tezin yazarından veya Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nden izin alınması gerekebilir. Ticari kullanım hakları yazarın kontrolündedir.

Ücret:

Akademik araştırmalarda genellikle ücretsizdir.

Test Yılı:

2012

Kaynaklar

Hazneci, Y. (2012). *Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri Ölçeği'nin geliştirilmesi ve ilköğretim öğretmenlerinin sınıf içi iletişim becerilerinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Bu teze ait dijital kopyaya Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişim sağlanabilir. Erişim adresi: tez.yok.gov.tr

Orijinal PDF dosyası bilgisi kaynakta mevcut değildir.

Oluşturmacı Öğretmen İletişim Beceri Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Bu ölçeğin maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddelere ulaşmak için yukarıda belirtilen doktora tezinin incelenmesi gerekmektedir.